

Sosiaali- ja
terveysministeriö

HE laiksi alkoholilain muuttamisesta

Saara Karttunen
Erityisasiantuntija
PeV 23.10.2025

Esitys on osa hallitusohjelmaa

- Valmisteltu esitys on osa hallitusohjelman toimeenpanoa
- Hallitusohjelman mukaisesti hallitus uudistaa alkoholipolitiikkaa vastuullisesti eurooppalaiseen suuntaan ja jatkaa vuonna 2018 tehtyä alkoholilain kokonaisuudistusta
- Hallituksen tavoitteena on reilun ja avoimen kilpailun edistäminen
- Esityksellä parannettaisiin suomalaisten kuluttajien ostomahdollisuuksia ja valinnanvapautta sekä edistettäisiin tavaroiden vapaata liikkuvuutta EU:n sisämarkkinoilla
- Esityksellä parannettaisiin kansalaisten ja yritysten oikeusturvaa sekä helpotettaisiin alkoholilain noudattamista valvovien viranomaisten tulkintaa

Ehdotetut muutokset

1. Esityksellä mahdollistetaan alkoholijuomien toimitus kotimaan vähittäismyynnistä ja alkoholiyhtiöstä tilaajalle tai muulle vastaanottajalle.
 2. Lakiin lisättäisiin yksiselitteiset säännökset alkoholijuomien rajat ylittävästä etämyynnistä. Suomalaisilla olisi yksiselitteisesti oikeus ostaa etämyyntimenettelyn kautta alkoholia toisissa EU/ETA -maissa toimivilta yrityksiltä.
 3. Esityksellä mahdollistettaisiin väkevien alkoholijuomien verkkomarkkinointi. Väkevien alkoholijuomien markkinointia voisi kohdistaa sekä Suomeen että muihin EU- ja ETA-maihin.
- Lisäksi eräitä muita pienempiä muutoksia

Aikaisempi käsittely HE 173/2024 vp

- Kotimaan toimituksen osalta esitys pohjautuu pitkälti aikaisempaan, viime syksynä annettuun kotimaan toimitusta koskevaan HE:een (HE 173/2024 vp)
 - Esitys peruutettiin komission antaman yksityiskohtaisen lausunnon johdosta
 - Nyt valmisteltu uusi esitys, joka sisältää myös rajat ylittävää etämyyntiä ja markkinointia koskevat säännökset
- PeV ja TaV ehtivät antaa lausuntonsa kotiinkuljetus-HE:stä
- PeV 58/2024 vp:
 - Esitys on säätämisyjärjestysperustelut mukaan lukien valmisteltu huolellisesti, minkä johdosta valiokunta voi lakiehdotuksen säätämisyjärjestyksen arvioinnissa tukeutua säätämisyjärjestysperusteluissa esitettyyn
 - 17 a §:n 2 momentin säännös lupaviranomaisen toimivallasta määrätä alkoholijuomien toimituslupa- ehtoja ja rajoituksia on kuitenkin liian avoin → sääntelyä on syytä täsmentää
- Valiokuntien lausunnot huomioitu esityksessä

Alkoholijuoman toimittamista koskeva sääntely

- Toteutettaisiin ottamalla alkoholilakiin vähittäismyyntiluvan ja anniskeluluvan lisäksi käyttöön uusi **alkoholijuomien toimituslupa**
- Luvanvaraisesta vähittäismyynnistä voisi tilata enintään 8-prosenttisia käymisteitse valmistettuja ja enintään 5,5-prosenttisia muulla tavoin valmistettuja alkoholijuomia
 - Tätä vahvemmat juomat tilattaisiin Alkosta tai rajat ylittävistä etämyynneistä
- Toimituksessa samat aikarajat ja luovutuskiellot (ikärajat, päihtymys ja alkoholin välittäminen) kuin nykyisin vähittäismyynnissä
- Erikseen säädettäisiin toimituskieltopaikoista (esim. sairaalat, terveyskeskukset ja päiväkodit)
- Jokaiselta alkoholijuomien toimittajalta edellytetään toimituspassin suorittamista
- Viranomaisilla oikeus valvoa luovutustilanteita koeostojen avulla

Rajat ylittävää etämyyntiä koskeva sääntely

- Alkoholilakiin lisättäisiin rajat ylittävän etämyynnin määritelmä, joka pohjautuisi valmisteverotuslaissa tarkoitetun etämyynnin määritelmään
- Vastaavasti kuin kotimaisesta vähittäismyynnistä ja alkoholiyhtiöstä myytyjen alkoholijuomien osalta, myös rajat ylittävässä etämyynnissä alkoholijuoman toimittajien tulisi luovuttaa alkoholijuomat ostajalle tai muulle vastaanottajalle
- Etämyyjällä olisi velvollisuus merkitä lähetykseen, että se sisältää alkoholijuomaa. Jos lähetys sisältäisi väkevää alkoholijuomaa, tulisi etämyyjän merkitä myös se lähetykseen.
 - Vastaava merkintävelvollisuus asetettaisiin myös kotimaisille toimijoille
- Lisäksi laissa määriteltäisiin etäosto ja säädettäisiin selkeyden vuoksi, että etäosto on sallittua

Esityksen suhde perustuslakiin

- Ehdotettavilla muutoksia kytköksiä useisiin perustuslain säännöksiin:
 - PL 6 §: yhdenvertaisuus
 - PL 8 §: rikosoikeudellinen laillisuusperiaate
 - PL 10 §: yksityiselämän suoja (henkilötietojen suoja)
 - PL 18.1 §: oikeus työhön ja elinkeinovapauteen
 - PL 19.3 §: julkisen vallan velvollisuus edistää väestön terveyttä ja tukea perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu
 - PL 22 §: julkisen vallan velvollisuus turvata perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen
- Tässä esityksessä käydään läpi sääntelyä, joka on erityisen merkityksellistä perustuslain kannalta ja jota perustuslakivaliokunta ei ole arvioinut HE 173/2024 vp:n yhteydessä

Yhdenvertaisuus (PL 6 §): kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden asema

- Rajat ylittävässä etämyynnissä myyjä ei ainoastaan myy alkoholijuomaa verkkokaupassa, vaan myös toimittaa sen suoraan tai välillisesti ostajalle (osallistuu kuljetuksen järjestämiseen)
- Esityksellä välillinen vaikutus niiden luonnollisten henkilöiden oikeusasemaan, joiden elinkeinotoiminta perustuu alkoholijuomien myyntiin
 - Esityksen mukaan ulkomaille sijoittautuneet toimijat voisivat etämyydä Suomeen kaikkia alkoholijuomia ilman erillistä myyntilupaa tai ilmoitusta
 - Kotimaan luvanvaraisessa vähittäismyynnissä olisi mahdollista myydä toimituksella enintään 5,5/8,0 prosentin vahvuisia alkoholijuomia
- Ehdotuksessa rajat ylittävän etämyynnin käsite olisi eri kuin vähittäismyynnin käsite
 - Rajat ylittävässä etämyynnissä myyjä on myyntihetkellä sijoittautunut toiseen valtioon
 - Ostajan omistusoikeus voi siirtyä ostajalle silloin, kun alkoholijuomat ovat vielä toisessa valtiossa
 - Myyjän tosiasiallinen määräysvalta olisi mahdollisesti päättynyt ennen kuin alkoholijuomat olisivat tulleet Suomeen
- Alkoholijuomien monopoli on itsessään poikkeus EU:n vapaan liikkuvuuden periaatteesta eikä monopoli oikeuta maahantuonnin rajoittamista

Aikaisempi oikeuskäytäntö

- KKO 2018:49

- Viroon sijoittautunut myyjä myi verkon välityksellä alkoholijuomaa Suomessa oleville ostajille ja tämän jälkeen itse toimitti alkoholijuomat Suomeen asiakkaille. Kyse oli valmisteverotuslain mukaisesta etämyynnistä.
- KKO: kyse oli alkoholilain vastaisesta Suomessa tapahtuneesta vähittäismyynnistä

- KKO 2025:71

- Viroon sijoittautunut myyjä myi verkon välityksellä alkoholijuomaa Suomessa oleville ostajille. Ostaja oli voinut verkkokaupassa tilauksen tekemisen yhteydessä valtuuttaa myyjän ehdottaman huolintayhtiön avustamaan kuljetussopimuksen tekemisessä erillisen kuljetusliikkeen kanssa. Huolintayhtiöt ja kuljetusliike olivat olleet myyjään nähden itsenäisiä ja riippumattomia yhtiöitä. Kyse oli valmisteverotuslain mukaisesta etämyynnistä.
- KKO: kyse ei ollut alkoholilain vastaisesta maahantuonnista tai Suomessa tapahtuneesta vähittäismyynnistä

→ Lakiesityksen mukaan myyntiä ei pidettäisi Suomessa tapahtuvana vähittäismyyntinä silloin, kun ulkomaille sijoittautunut myyjä myisi ja toimittaisi tuotteen ostajalle joko kuljettamalla sen itse tai antamalla kuljetuksen kolmannen osapuolen tehtäväksi

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate (PL 8 §): Etämyyjän vastuut

- Kun rajat ylittävän etämyynnin edellytyksiä koskevat säännökset otettaisiin alkoholilakiin, etämyyntiä koskevien säännösten rikkominen voisi täyttää alkoholirikoksen tunnusmerkistön
 - Alkoholirikoksista säädetään rikoslain 50 a luvussa
- Etämyyjän velvollisuuksista säädetty selkeästi ja tarkkarajaisesti
- Jos etämyyjä toimittaa alkoholijuoman itse, hänen tulee hakea toimituslupa
- Jos etämyyjä antaa kuljetuksen kolmannen tehtäväksi, hänen velvollisuutena on huolehtia, että toimitukseen merkitään sen sisältävän alkoholijuomaa/väkevää alkoholijuomaa
- Tunnusmerkistön täyttymisen kannalta ratkaisevaa on, onko myyjä toiminut tahallisesti
 - Elinkeinoharjoittajalla on selonottovelvollisuus liiketoimintansa lainmukaisuuden varmistamisesta
 - Etämyyjällä velvollisuus selvittää kohdemaan lainsäädäntö, jonne hän on toimittamassa alkoholijuomia
 - Viime kädessä tahallisuus arvioidaan tuomioistuimessa

Oikeus työhön ja elinkeinovapaus (PL 18.1 §): Lupaehdot ja rajoitukset

- Esityksessä toimituslupaan mahdollisesti asetettavia lupaehdoja ja rajoituksia täsmennetty: viranomaisilla olisi oikeus asettaa ehtoja ja rajoituksia tietyissä poikkeustilanteissa, jotka koskisivat laissa tarkkarajaisesti määriteltäviä, valvonnan kannalta olennaisempia seikkoja
 - Ehtoja voitaisiin asettaa vain, jos viranomaisella olisi nimenomaisesti aihetta olettaa, ettei toimija noudattaisi laissa säädettyjä velvoitteitaan ja siksi ehtojen/rajoitusten asettaminen olisi välttämätöntä valvonnan turvaamiseksi
 - Ehdot voisivat koskea ainoastaan luovutuksessa käytettävää ikärajavaalvonnan ja päihtymistilan seuranta, omavalvontaa tai valvontaviranomaiselle toimitettavia tietoja
 - Ehdot ja rajoitukset eivät saisi kohtuuttomasti rajoittaa toiminnan harjoittamista
- Ehtojen ja rajoitusten asettaminen olisi poikkeuksellista ja sidottu tilanteisiin, joissa ei muutoin valvonnan keinoin voitaisi varmistua toiminnan lainmukaisuudesta
 - Toimitustoiminnassa luovutustilanteiden valvonta erilaista kuin vähittäismyynissä tai anniskelussa

Yksityiselämän ja henkilötietojen suoja (PL 10 §): alkoholielinkeinorekisterin tietojen julkaiseminen verkossa 1/2

- Voimassa olevan lain mukaista oikeutta julkaista alkoholielinkeinorekisterin sisältämiä tietoja muutettaisiin siten, että säännöksestä poistettaisiin edellytys tietojen hakemisesta yksittäisinä hakuina
 - Julkaistavien tietojen perusteella kuka tahansa saisi listan kaikista toimijoista, joille on myönnetty lupa alkoholijuomien myyntiin → esim. tukkumyyjien olisi helppo varmistaa, että alkoholijuomia myytäisiin vain luvanhaltijoille
 - Tietojen julkaiseminen edistäisi hallinnon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä mahdollistaisi alkoholialaa koskevan tiedon hyödyntämisen helposti esimerkiksi tutkimuksessa ja journalistisessa tarkoituksessa. Tietojen julkaiseminen edistäisi harmaan talouden torjuntaa.
- Julkaistavien tietojen sisältö poikkeaisi olennaisesti terveydenhuollon ammattihenkilöiden tietoja sisältävästä julkisesta tietopalvelusta, josta säädettäessä perustuslakivaliokunta oli edellyttänyt tietojen hakemisen rajaamista yksittäisiin hakuihin (PeVL 32/2008 vp)

Yksityiselämän ja henkilötietojen suoja (10 §): alkoholielinkeinorekisterin tietojen julkaiseminen verkossa 2/2

- Julkaistavissa tiedoissa kyse luvan-, hyväksynnän- tai ilmoituksenvaraista elinkeinotoimintaa harjoittavien elinkeinotoimintaa koskevista tiedoista, joista osa on saatavilla myös muista julkisista lähteistä, kuten kaupparekisteriotteelta
- Suurin osa toimijoista oikeushenkilöitä → ei kyse henkilötiedoista
- Kun kyseessä yksityinen elinkeinonharjoittaja, voisi sisältää henkilötietoja → tällöinkin kyseessä elinkeinotoiminnan harjoittamiseen liittyvät tiedot (toimijan nimi, lupa-, hyväksyntä- ja ilmoitusnumero, Y-tunnus ja toimipaikan nimi- ja osoitetiedot)
 - Ei sisällä salassa pidettäviä tietoja tai erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja eli arkaluonteisia tietoja
- Julkaistaviin henkilötietoihin sovelletaan yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyjä rekisteröityjen oikeuksia

Muut huomiot

- Etämyyjälle määrättävä seuraamusmaksu
 - Etämyyjälle voitaisiin määrätä seuraamusmaksu, mikäli tämä laiminlöisi velvoitteensa merkitä toimitukseen sen sisältävän alkoholijuomaa
 - Seuraamusmaksua ei voida määrätä, jos etämyyjää epäillään samasta teosta esim. esitutkinnassa tai jolle on samasta asiasta annettu tuomio
- Viranomaisen oikeus tehdä koeostoja
 - Viranomaisella on oikeus tehdä koeostoja toimituksissa ja hyödyntää vapaaehtoisia koeostajia
 - Koeostoista säädettiin myös HE 173/2024 vp:ssä, mutta koeoston ja vapaaehtoisten käytön edellytyksiä on helpotettu: voidaan hyödyntää, jos on tarpeen valvontatehtävän suorittamiseksi

Muut huomiot

- Tarkennettu valvontaviranomaisten tietojensaantia
 - Viranomaisella oikeus saada valvontaa varten toimitusluvan haltijalta alkoholijuoman toimituksen suorittaneen toimittajan nimi ja yhteystiedot
 - Viranomaisella olisi oikeus saada vähittäismyyntiluvanhaltijalta alkoholijuoman toimituksen suorittavan toimitusluvanhaltijan nimi sekä lupanumero
- Tarkennettu sääntelyä koskien tietojensaantia sakkorekisteristä HE 173/2024 vp nähden
- Luvan peruuttamista koskevia säännöksiä ei tiukennettaisi toisin kuin HE 173/2024 vp:ssä
 - Peruuttamista koskevat säännökset ulotettaisiin joka tapauksessa myös toimitustoimintaan